Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ŽANA RIŠĀRA DELATŪRA
[*JEAN RICHARD DE LA TOUR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 2. jūnijā [1]

Lieta C-241/21

I.L.
pret
Politsei- ja Piirivalveamet

(*Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Direktīva 2008/115/EK – To trešo valstu valstspiederīgo atgriešana, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi – 15. panta 1. punkts – Aizturēšana izraidīšanas procedūras nolūkā – Iemesli – Pievienošana – Pierādīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanas iespēja, kam seko izmeklēšana un sods, kas var būtiski kavēt izraidīšanas izpildi

I. Ievads

1. *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) uzdotais prejudiciālais jautājums attiecas uz Direktīvas 2008/115/EK [2] 15. panta 1. punkta interpretāciju.

2. Šis lūgums tika iesniegts saistībā ar Moldovas valstspiederīgā I.L., attiecībā uz kuru *Politsei- ja Piirivalveamet* (Policijas un robežsardzes pārvalde, Igaunija, turpmāk tekstā – "*PPA*") bija izdevusi rīkojumu par Igaunijas atstāšanu, prasību par lēmumu viņu aizturēt izraidīšanas nolūkā. Viņš apstrīd norādītā iemesla likumību, proti, ka, ja viņš pirms izraidīšanas paliektu brīvībā, pastāvētu reāla iespēja, ka viņš varētu izdarīt noziedzīgu nodarījumu, un tas varētu ievērojami sarežģīt izraidīšanas procesu no tā izrietošās tiesvedības un sodīšanas dēļ.

3. Šajos secinājumos izklāstīšu iemeslus, kādēļ uzskatu, ka dalībvalstis nav tiesīgas pamatot trešās valsts valstspiederīgā, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, aizturēšanu ar iemeslu, kas izriet no Direktīvā 2008/115 minētās atgriešanas procedūras efektivitātes nodrošināšanas mērķa, un attaisnot šo aizturēšanu ar iespēju, ka šī procedūra tikšot aizkavēta iespējamu krimināsodāmu nodarījumu izdarīšanas dēļ.

[1] Oriģinālvaloda – franču.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 3. panta 7. punktu bēgšanas iespējamība tiek definēta kā "tas, ka attiecīgā gadījumā, pamatojoties uz tiesību aktos noteiktiem objektīviem kritērijiem, ir iemesls uzskatīt, ka trešās valsts valstspiederīgais, uz ko attiecas atgriešanās procedūras, varētu aizbēgt".

5. Šīs direktīvas IV nodaļas "Turēšana apsardzībā izraidīšanas nolūkā" 15. panta 1. punktā ir noteikts:

"1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja

a) pastāv bēgšanas iespējamība vai

b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

Ikviena turēšana apsardzībā ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību."

B. Igaunijas tiesības

6. 1998. gada 21. oktobra *väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus* (Likums par pienākumu atstāt teritoriju un aizliegumu ieceļot) [3] 6^8. pants "Ārvalstnieka bēgšanas iespējamība" ir formulēts šādi.

"Rīkojuma par teritorijas atstāšanu pieņemšana vai ārvalstnieka aizturēšana rada pamatu viņa bēgšanas iespējamības novērtējumam. Ārvalstnieka bēgšanas iespējamība pastāv, ja:

1) viņš nav atstājis Igauniju vai Šengenas konvencijas dalībvalsti pēc tam, kad beidzies rīkojumā par teritorijas atstāšanu noteiktais brīvprātīgas izceļošanas termiņš;

2) viņš ir sniedzis nepatiesu informāciju vai uzrādījis viltotus dokumentus, piesakoties likumīgai uzturēšanās atļaujai Igaunijā, piesakoties šādas uzturēšanās pagarināšanai, piesakoties Igaunijas pilsonībai, piesakoties starptautiskajai aizsardzībai vai pieprasot personu apliecinošus dokumentus;

3) pastāv pamatotas šaubas par viņa identitāti vai valstspiederību;

4) viņš ir atkārtoti izdarījis tīšus noziedzīgus nodarījumus vai ir izdarījis krimināsodāmu nodarījumu, par kuru viņam ir piespriests brīvības atņemšanas sods;

[3] RT I 1998, 98, 1575, turpmāk tekstā – "*VSS*". Pamatlietā piemērojamā redakcija ir 2020. gada 27. jūnija redakcija (RT I, 17.6.2020., 3), kas bija spēkā līdz 2021. gada 14. jūlijam.

5) viņš nav ievērojis uzraudzības pasākumus, kas pret viņu tika veikti, lai nodrošinātu, ka tiek ievērots rīkojums par teritorijas atstāšanu;

6) viņš ir informējis [*PPA*] vai *Kaitsepolitseiamet* (Iekšējās drošības aģentūra, Igaunija) par savu nodomu neievērot rīkojumu par teritorijas atstāšanu vai arī administratīvā iestāde ir nonākusi pie šāda secinājuma, ņemot vērā ārvalstnieka attieksmi un uzvedību;

7) viņš ir ieceļojis Igaunijā laikā, kad bija spēkā viņam noteiktais ieceļošanas aizliegums;

8) viņš ir aizturēts par nelikumīgu Igaunijas ārējās robežas šķērsošanu un viņam nav piešķirta atļauja vai tiesības uzturēties Igaunijā;

9) viņš bez atļaujas ir atstājis norādīto dzīvesvietu vai citu Šengenas konvencijas dalībvalsti;

10) ārvalstniekam izdotais rīkojums par teritorijas atstāšanu kļūst izpildāms ar tiesas nolēmumu."

7. *VSS* 7^2. pantā "Termiņa noteikšana rīkojuma par teritorijas atstāšanu izpildei" ir noteikts:

"[..]

(2) Ir iespējams nenoteikt termiņu brīvprātīgai izceļošanai un nekavējoties izpildīt rīkojumu par teritorijas atstāšanu, ja:

1) ārvalstnieks rada bēgšanas risku;

[..]

4) ārvalstnieks apdraud sabiedrisko kārtību vai valsts drošību;

[..]."

8. Saskaņā ar *VSS* 7^3. panta 2. punktu "ārvalstniekam izdotā rīkojuma par teritorijas atstāšanu piespiedu izpilde nozīmē viņa aizturēšanu un izraidīšanu no Igaunijas".

9. *VSS* 15. pantā "Ārvalstnieka aizturēšana un izraidīšanas kārtība" ir noteikts:

"(1) Ārvalstnieku var aizturēt saskaņā ar šī panta 2. punktu, ja nav iespējams efektīvi piemērot šajā likumā paredzētos uzraudzības pasākumus. Aizturēšanai ir jāatbilst samērīguma principam, un katrā ziņā ir jāņem vērā attiecīgie faktori, kas saistīti ar ārvalstnieku.

(2) Ārvalstnieku var aizturēt, ja šajā likumā paredzēto uzraudzības pasākumu piemērošana negarantē efektīvu rīkojuma par teritorijas atstāšanu izpildi un jo īpaši, ja:

1) pastāv ārvalstnieka bēgšanas iespējamība;

2) ārvalstnieks nepilda savu pienākumu sadarboties vai

3) gadījumā, ja ārvalstnieka rīcībā nav atpakaļceļam nepieciešamo dokumentu vai ja viņš kavējas iegūt šādus dokumentus no uzņemošās valsts vai tranzītvalsts.

[..]”

III. Pamatlietas fakti un prejudiciālais jautājums

10. Moldovas valstspiederīgais I.L., kurš ir dzimis 1993. gadā Krievijā, Igaunijā uzturējās, pamatojoties uz bezvīzu režīmu. 2020. gada 12. oktobrī viņš tika aizturēts aizdomās par fizisku sāpju un veselības kaitējumu radīšanu viņa partnerei un citai sievietei.

11. Ar 2020. gada 13. oktobra spriedumu *Harju Maakohus* (Harju apriņķa tiesa, Igaunija) atzina I.L. par vainīgu viņam inkriminētajās darbībās, kas kvalificējamas kā miesas bojājumu nodarīšana Igaunijas Kriminālkodeksa izpratnē, nevis par draudiem, saistībā ar kuru izteikšanu viņa partnere bija atzinusi sevi par cietušo. Minētā tiesa piesprieda I.L. brīvības atņemšanu uz vienu gadu, vienu mēnesi un divdesmit astoņām dienām, nosakot pārbaudes laiku uz diviem gadiem, un piesprieda tūlītēju atbrīvošanu.

12. Tajā pašā dienā *PPA* priekšlaicīgi atcēla I.L. uzturēšanās tiesības, un pēc tam *Harju Maakohus* (Harju apriņķa tiesa) telpās izdeva rīkojumu par I.L. aizturēšanu saskaņā ar *VSS* 15. panta 2. punkta 1. apakšpunktu.

13. Šāds lēmums tika pieņemts, ņemot vērā I.L. attieksmi pret izdarīto noziedzīgo nodarījumu un viņa uzvedību pēc notiesāšanas, kas deva pamatu pieņēmumam, ka viņš varētu izvairīties no izraidīšanas neatkarīgi no viņa apņemšanās brīvprātīgi atstāt valsti un viņa lūguma izdot rīkojumu par brīvprātīgu izceļošanu.

14. 2020. gada 13. oktobrī *PPA* no jauna izdeva I.L. rīkojumu nekavējoties atstāt Igauniju, kuru saskaņā ar *VSS* 7^2. panta 1. un 4. punktu varēja izpildīt piespiedu kārtā, pamatojoties uz to, ka viņš Igaunijā uzturējās nelikumīgi.

15. *Tallinna Halduskohus* (Tallinas Administratīvā tiesa, Igaunija) ar 2020. gada 15. oktobra rīkojumu apmierināja *PPA* lūgumu un atļāva aizturēt I.L. līdz viņa izraidīšanas dienai, kas tika noteikta ne vēlāk kā 2020. gada 15. decembrī. I.L. no Igaunijas uz Moldovu tika izraidīts 2020. gada 23. novembrī.

16. Lēmums par aizturēšanu tika apstiprināts ar *Tallinna Ringkonnakohus* (Tallinas Apelācijas tiesa, Igaunija) 2020. gada 2. decembra rīkojumu, ar kuru tika lemts par I.L. iesniegto apelācijas sūdzību par lēmuma atcelšanu un atbrīvošanu.

17. Iesniedzējtiesa, izskatot apelācijas sūdzību par pēdējo minēto rīkojumu, ar kuru tika lūgts to atcelt un atzīt aizturēšanu par prettiesisku, uzskatīja, pirmkārt, ka aizturēšanu nevar attaisnot ar iespēju, ka I.L. varētu aizbēgt, pamatojoties uz *VSS* 15. panta 2. punkta 1. apakšpunktu. Tā atgādina, ka šādas iespējas kritēriji ir izsmeļoši izklāstīti šī likuma 6^8. pantā un izvērtēti, ņemot vērā katras lietas īpatnības. Tomēr šī tiesa uzskata, ka šajā lietā nav izpildīti šī panta 1. un 4. punktā izklāstītie kritēriju piemērošanas nosacījumi. Šajā ziņā minētā tiesa konstatē, ka, pirmkārt, trūkst rakstiska rīkojuma par teritorijas atstāšanu, ar kuru attiecīgajai personai būtu noteikts termiņš brīvprātīgai izceļošanai, un, otrkārt, brīdī, kad tika atļauts piemērot aizturēšanu, nebija galīga notiesājoša sprieduma krimināllietā.

18. Iesniedzējtiesa turklāt precizē, ka *VSS* 6^8. panta 6. punkts nav piemērojams arī tādēļ, ka nodomu nepildīt administratīvu aktu nevar automātiski secināt no attiecīgās personas paziņojumiem, ko tā izteikusi tiesas sēdes laikā procedūras par rīkojuma izdošanu par teritorijas atstāšanu, ja vien nepastāv citi apstākļi, kas norāda uz to, ka tā varētu izvairīties no izraidīšanas. Bēgšanas iespējamība neizriet arī no tā, ka šajā lietā administratīvās tiesas sēdē attiecīgā persona bija izteikusi vēlmi atgūt savas mantas no savas partneres un saņemt viņam pienākošos algu no darba devēja.

19. Otrkārt, iesniedzējtiesa norāda, ka nevar izslēgt, ka attiecīgā situācija var atbilst, piemēram, Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajam pamatam, kas nav transponēts tādā pašā redakcijā *VSS* 15. panta 2. punkta 2. un 3. apakšpunktā, tomēr attiecīgās personas tiesības nevar tikt ierobežotas tieši, pamatojoties uz šo direktīvu, pat ja tai ir tieša iedarbība.

20. Līdz ar to iesniedzējtiesa uzskata, ka I.L. aizturēšanas likumība ir atkarīga no *VSS* 15. panta 2. punkta interpretācijas, kura 1.–3. punktā ir uzskaitīti šādas aizturēšanas iemesli, un tos ievada frāze "it īpaši, ja". Uzskatot, ka šī formulējuma dēļ runa ir par iemeslu sarakstu, kas ir sniegti piemēru veidā, šī tiesa uzskata, ka I.L. aizturēšana varētu būt pamatota ar *VSS* 15. panta 2. punktā paredzēto vispārējo nosacījumu. Tādējādi šāda aizturēšana būtu pamatota ar to, ka tiktu apdraudēta "efektīva rīkojuma par teritorijas atstāšanu izpilde". Arī šā pasākuma likumība būtu jāizvērtē saskaņā ar šī panta 1. punktā izklāstītajiem principiem.

21. Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzsver, ka, ņemot vērā šajā lietā aplūkojamo notikumu laika tuvumu un I.L. izdarītā pārkāpuma raksturu, bija pietiekams pamats uzskatīt, ka viņš varētu mēģināt vēlreiz atrisināt strīdu ar savu partneri. Līdz ar to šī tiesa uzskata, ka pastāvēja reāla iespēja, ka brīvības laikā pirms izraidīšanas I.L. varētu izdarīt noziedzīgu nodarījumu. Šāda nodarījuma konstatēšana un sodīšana ar tiesas nolēmumu un attiecīgā gadījumā piespriestā soda izpilde atliktu izraidīšanas procedūras īstenošanu uz nenoteiktu laiku, tādējādi ievērojami apgrūtinot šo procesu. Turklāt I.L. personiskās un materiālās situācijas dēļ *VSS* 10. panta 2. punktā paredzētie uzraudzības pasākumi neļāva tikpat efektīvi nodrošināt izraidīšanas izpildi.

22. Tomēr, tā kā *VSS* 15. pants ir paredzēts Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta transponēšanai, iesniedzējtiesai ir šaubas par tā interpretāciju, jo Tiesa vēl nav izteikusies par to, vai ir jāizpilda kāds no šajā tiesību normā uzskaitītajiem nosacījumiem un vai mērķis nodrošināt efektīvu izraidīšanas izpildi var būt pietiekams, lai attaisnotu aizturēšanu, ja pastāv reāla iespēja, ka attiecīgā persona izdarīs noziedzīgu nodarījumu, kas var būtiski sarežģīt izraidīšanas procesu.

23. Šādos apstākļos *Riigikohus* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [Direktīvas 2008/115] 15. panta 1. punkta pirmais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis drīkst aizturēt trešās valsts valstspiederīgo, ja pastāv reāla iespēja, ka, atrodoties brīvībā, viņš pirms izraidīšanas izdarīs noziedzīgu nodarījumu, kura izmeklēšana un sodīšana var ievērojami apgrūtināt izraidīšanas procesu?"

24. Igaunijas un Spānijas valdības, kā arī Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Šie lietas dalībnieki arī sniedza mutvārdu apsvērumus tiesas sēdē 2022. gada 17. martā.

IV. Vērtējums

25. Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka trešās valsts valstspiederīgā, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, aizturēšanu var attaisnot ar reālu iespēju, ka viņš izdarīs noziedzīgu nodarījumu, kas var apdraudēt efektīvu viņa izraidīšanas izpildi.

26. Šis jautājums izriet no iesniedzējtiesas konstatējuma, ka pamatlietā aplūkotā situācija neļauj izmantot *VSS* paredzēto iemeslu saistībā ar bēgšanas iespējamību, lai attaisnotu attiecīgās personas aizturēšanu.

27. Ņemot vērā Igaunijas [4] un Spānijas [5] valdību sagatavotos rakstveida apsvērumus šajā ziņā, vēlos atgādināt, pirmkārt, ka Tiesas kompetencē nav apšaubīt iesniedzējtiesas veikto faktu novērtējumu un valsts tiesību interpretāciju [6].

28. Otrkārt, diskusija nevar attiekties arī uz Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanu, pamatojoties uz to, ka tiesiskās drošības princips nepieļauj, ka direktīvas pašas par sevi var radīt pienākumus privātpersonai [7]. Līdz ar to uz pašu direktīvu pret šo privātpersonu nevar atsaukties [8]. Tomēr šāds konstatējums neskar prasību visām dalībvalsts iestādēm, piemērojot valsts tiesības, tās interpretēt, cik vien iespējams, direktīvu teksta un mērķu gaismā, lai sasniegtu tajās paredzēto rezultātu, tādējādi minētās iestādes pret privātpersonām var izmantot atbilstīgu valsts tiesību interpretāciju [9].

29. Tomēr ar Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta pirmās daļas piemērošanas jomu saistītu iemeslu dēļ, kurus es izklāstīšu vēlāk, dalībvalstīm ir precīzi jādefinē iemesli, kas attaisno aizturēšanu, neatkarīgi no tā, vai tie ir vai nav paredzēti šajā direktīvā.

A. Par to, vai Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punktā norādītie aizturēšanas iemesli ir vai nav izsmeļoši

30. Tāpat kā visi lietas dalībnieki, kas iesniedza savus apsvērumus, uzskatu, ka šīs tiesību normas formulējums liek uzskatīt, ka Direktīvā 2008/115 piemēru veidā ir uzskaitīti iemesli, kas ļauj aizturēt personu, kurai piemēro atgriešanas procedūru. Šie iemesli ir bēgšanas iespējamība vai izvairīšanās no atgriešanas vai izraidīšanas procedūras vai tās sagatavošanas traucēšana.

4 Igaunijas valdība uzskata, ka iesniedzējtiesas lēmums par to, ka nepastāv attiecīgās personas bēgšanas iespējamība, nav pamatots.

5 Spānijas valdība vēlējās uzsvērt, ka, pēc tās domām, Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētais iemesls patiešām pieļaujot aizturēšanu šīs lietas apstākļos.

6 Skat. spriedumu, 2021. gada 10. jūnijs, *Ultimo Portfolio Investment* (Luksemburga) (C-303/20, EU:C:2021:479, 25. punkts).

7 Savukārt attiecībā uz šīs direktīvas 16. panta 1. punkta pirmo teikumu skat. spriedumu, 2022. gada 10. marts, *Landkreis Gifhorn* (C-519/20, turpmāk tekstā – "spriedums *Landkreis Gifhorn*", EU:C:2022:178, 100. punkts).

8 Skat. spriedumus, 1986. gada 26. februāris, *Marshall* (152/84, EU:C:1986:84, 48. punkts), un 2004. gada 5. oktobris, *Pfeiffer* u.c. (no C-397/01 līdz C-403/01, EU:C:2004:584, 108. punkts).

9 Skat. spriedumus, 2007. gada 5. jūlijs, *Kofoed* (C-321/05, EU:C:2007:408 42. un 45. punkts, kā arī minētā judikatūra), un 2019. gada 26. februāris, *N Luxembourg 1* u.c. (C-115/16, C-118/16, C-119/16 un C-299/16, EU:C:2019:134, 114. un 115. punkts).

Manuprāt, pietiek norādīt, ka frāze "jo īpaši", kas ievada šīs direktīvas 15. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ietverto uzskaitījumu [10], skaidri norāda, ka minēto pamatu uzskaitījums nav izsmeļošs.

31. Savienības likumdevēja izvēle ir pamatota ar Direktīvas 2008/115 mērķi, kurā ir noteikts dalībvalstu pienākums veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanos, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi [11].

32. Šāda Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta piemērošanas jomas analīze atbilst Tiesas judikatūrai, kurā interpretēta Direktīvas 2013/33/ES [12] 8. panta 3. punkta pirmā daļa, saskaņā ar kuru dažādie šajā tiesību normā izsmeļoši uzskaitītie pamati, ar kuriem var tikt attaisnota starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja aizturēšana, atbilst kādai īpašai vajadzībai un ir autonomi [13].

33. Tas pats attiecas uz Regulas (ES) Nr. 604/2013 [14] 28. panta 1. un 2. punktu, kurā ir paredzēts tikai viens aizturēšanas pamats, proti, tas, ka pastāv būtiska attiecīgās personas bēgšanas iespējamība [15].

34. Līdz ar to dalībvalstis var brīvi izvēlēties citus aizturēšanas pamatus, kas nav minēti Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punktā, un noteikt to piemērošanas kritērijus, ja vien tie atbilst šajā direktīvā izvirzītajiem mērķiem.

35. Šajā ziņā Tiesa ir pastāvīgi atgādinājusi, ka minētās direktīvas mērķis ir ieviest efektīvu izraidīšanas un atgriešanas politiku, pilnībā ievērojot attiecīgo personu pamattiesības un cieņas neaizskaramību [16].

36. Tiesa arī uzsver, ka tās pašas direktīvas IV nodaļas noteikumi stingri ierobežo jebkādu aizturēšanu, kurai tā ir piemērojama, lai nodrošinātu, pirmkārt, samērīguma principa ievērošanu, ciktāl tas attiecas uz izmantotajiem pamatiem un noteiktajiem mērķiem, un, otrkārt, attiecīgo trešo valstu valstspiederīgo pamattiesību ievērošanu [17].

[10] Par citu valodu versiju atbilstību igauņu valodas versijai skat. tostarp vācu, spāņu, itāļu, poļu un angļu valodas versijas, kuras man ir izdevies pārbaudīt. Skat. arī Komisijas Ieteikumu (ES) 2017/2338 (2017. gada 16. novembris), ar kuru izveido kopīgu "Rokasgrāmatu atgriešanas jautājumos" dalībvalstu kompetentajām iestādēm izmantošanai ar atgriešanu saistītu uzdevumu veikšanā (OV 2017, L 339, 83. lpp.; it īpaši 140. lpp., 14.1. punkts, 1. un 2. apakšpunkts, turpmāk tekstā – "Rokasgrāmata atgriešanas jautājumos"), kurā precizēts, ka "šie divi [Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētie] konkrētie gadījumi aptver galvenās praksē sastopamās situācijas, kuras var būt pamatojums aizturēšanai, lai varētu sagatavot un organizēt atgriešanu un īstenot izraidīšanas procesu".

[11] Skat. spriedumu, 2021. gada 24. februāris, M u.c. (Pārvietošana uz dalībvalsti) (C-673/19, EU:C:2021:127, 28. punkts).

[12] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.).

[13] Skat. spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautisko pieteikumu iesniedzēju uzņemšana) (C-808/18, EU:C:2020:1029, 168. punkts un tajā minētā judikatūra).

[14] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.), saukta arī par "Dublinas III regulu".

[15] Skat. spriedumu, 2017. gada 13. septembris, *Khir Amayry* (C-60/16, EU:C:2017:675, 25. punkts). Tiesa atgādināja, ka dalībvalstis nedrīkst personu aizturēt, lai nodrošinātu pārsūtīšanas procedūras, tikai tāpēc vien, ka attiecībā uz to tiek veikta ar šo regulu noteiktā procedūra.

[16] Tostarp skat. spriedumu *Landkreis Gifhorn* (39. punkts), kā arī manus 2022. gada 3. marta secinājumus lietā *Sofiyska rayonna prokuratura* u.c. (Tiesvedība pret atbildētāju, kas izraidīts no teritorijas) (C-420/20, EU:C:2022:157, 80. un 81. punkts).

[17] Skat. spriedumu *Landkreis Gifhorn* (40. punkts).

37. Šajā kontekstā iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai ar Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta pirmo teikumu ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā, lai pamatotu aizturēšanu, ir norādīts vienīgi mērķis nodrošināt rīkojuma par teritorijas atstāšanu efektīvu izpildi, turklāt neparedzot precīzus kritērijus.

B. Par aizturēšanas pamatu noteikšanu katrā dalībvalstī

38. Tā kā Direktīvā 2008/115 nav precizējumu attiecībā uz ierobežojumiem, ar kādiem dalībvalstis var papildināt vai pat pielāgot šīs direktīvas 15. panta 1. punktā paredzētos aizturēšanas pamatus, atbilde uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu izriet no šīs tiesību normas teleoloģiskas interpretācijas, kas ļauj noteikt piemērojamos principus un to īstenošanas nosacījumus.

39. Manuprāt, dalībvalstīm, izdarot izvēli, būtu jāvadās pēc vairākiem principiem. Pirmkārt, prasība, kas ir izteikta jau Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta sākumā, lai galvenokārt piemērotu vājākus piespiedu līdzekļus, atspoguļo Savienības likumdevēja vēlmi, kas izteikta šīs direktīvas 16. apsvērumā, stingri ierobežot aizturēšanas gadījumus[18]. Šajā ziņā Tiesa ir nospriedusi, ka "ar Direktīvu 2008/115 ieviestās atgriešanas procedūras posmu norises kārtība atbilst atgriešanas lēmuma izpildei veicamo pasākumu gradācijai, kas nozīmē, ka vispirms ir piemērojams tāds pasākums, kas attiecīgajai personai sniedz lielāku personisko brīvību, proti, termiņa noteikšana brīvprātīgai izceļošanai, pēc tam – pasākumi, kas to ierobežo vairāk, proti, ievietošana īpašās aizturēšanas telpās, un visos šajos posmos ir jābūt ievērotam samērīguma principam"[19].

40. Tādējādi vienīgi gadījumā, ja pastāv risks, ka attiecīgās personas rīcība varētu apdraudēt atgriešanas lēmuma izpildi izraidīšanas formā, ņemot vērā katras konkrētās situācijas novērtējumu, dalībvalstis var atņemt attiecīgajai personai brīvību, to aizturot[20], un tām ir jāņem vērā objektīvi kritēriji[21].

41. Šajā ziņā Tiesa uzsvēra – "ja ir izdots rīkojums izraidīšanas nolūkā, trešās valsts valstspiederīgā, kas uzturas nelikumīgi, aizturēšanas mērķis ir tikai nodrošināt atgriešanas procedūras efektivitāti un tai nav nekāda sodīšanas mērķa"[22].

[18] Attiecībā uz principu, ka aizturēšana ir galējais līdzeklis, skat. Eiropas Savienības atsauces, kas atgādinātas manos secinājumos lietā *Landkreis Gifhorn* (C-519/20, EU:C:2021:958, 34. punkts). Skat. arī pielikumu ANO Ģenerālās asamblejas 2018. gada 19. decembra Rezolūcijai 74/195 "Globālais pakts par drošu, sakārtotu un likumīgu migrāciju", kas pazīstams arī kā "Marakešas pakts par migrāciju", kurā valstis tiek aicinātas "izmantot migrantu ievietošanu aizturēšanas centros tikai kā galēju līdzekli un izstrādāt alternatīvas" (13. mērķis).

[19] Spriedums, 2011. gada 28. aprīlis, *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 41. punkts). Skat. arī spriedumu, 2020. gada 17. decembris, Komisija/Ungārija (Starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšana) (C-808/18, EU:C:2020:1029, 248. punkts un tajā minētā judikatūra).

[20] Skat. spriedumu *Landkreis Gifhorn* (37. punkts un tajā minētā judikatūra).

[21] Skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511, 38. punkts).

[22] Spriedums *Landkreis Gifhorn* (38. punkts).

42. Otrkārt, nopietna iejaukšanās, ko lēmums par aizturēšanu rada tiesībās uz brīvību, kas nostiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 6. pantā [23], ir pakļauta stingru garantiju ievērošanai, proti, juridiskā pamata esamībai, skaidrībai, paredzamībai, pieejamībai un aizsardzībai pret patvaļu [24]. Tādējādi, lai brīvības atņemšanas pasākuma īstenošana atbilstu šīm prasībām, tajā nedrīkst būt nekādu iestāžu ļaunticības vai krāpšanas elementu [25].

43. Attiecībā uz bēgšanas iespējamību Tiesa ir nospriedusi, ka objektīvie kritēriji, kas valsts tiesībās ir jāparedz, lai attiecīgās iestādes varētu novērtēt šādas iespējas esamību, sniedz nepieciešamās garantijas, iekļaujot šo novērtējumu konkrētās iepriekš noteiktās robežās. Tāpēc šie kritēriji ir jānosaka ar saistošu un piemērošanā paredzamu tiesību aktu [26].

44. Treškārt, Tiesa 2009. gada 30. novembra spriedumā lietā *Kadzoev* [27] nosprieda, ka iespēja aizturēt personu sabiedriskās kārtības un sabiedriskās drošības apsvērumu dēļ nevar tikt pamatota ar Direktīvu 2008/115 [28].

45. Protams, kā uzsvēra Igaunijas valdība, šī interpretācija tika sniegta konkrētā lietā par aizturēšanas ilgumu, ja nav pamatotu izredžu personu izraidīt, kas liek izzust aizturēšanas iemeslam. Tomēr Tiesas virspalātas lēmums izslēgt šādus pamatus tika formulēts vispārīgi. Tas ir balstīts uz personas brīvības atņemšanas izmantošanas stingru ierobežošanu, kas atbilst citiem Direktīvas 2008/115 noteikumiem, kuros, atšķirībā no šīs direktīvas 15. panta 1. punkta, ir paredzēts sabiedriskās kārtības pamats [29].

46. Manuprāt, jau no manis nupat atgādinātā vispārējā saistošā regulējuma var secināt, ka dalībvalstis var papildināt Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta noteikumus, paredzot citus aizturēšanas iemeslus, kas ir precīzi definēti tiesību aktos un kas ir balstīti uz objektīviem, konkrētiem, reāliem un aktuāliem elementiem [30].

47. Turklāt, manuprāt, šīs pierādījumu prasības var izrietēt no šīs direktīvas 15. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētā aizturēšanas pamata, proti, no bēgšanas iespējamības, kā tas ir definēts minētās direktīvas 3. panta 7. punktā, un no 15. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētā pamata,

[23] Skat. spriedumu *Landkreis Gifhorn* (41. punkts).

[24] Skat. spriedumus, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 38. un 40. punkts), kā arī 2020. gada 17. septembris, JZ (Brīvības atņemšanas sods ieceļošanas aizlieguma gadījumā) (C-806/18, EU:C:2020:724, 41. punkts), šis ir jaunākais spriedums, kurā ir minēts Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2013. gada 21. oktobra spriedums *Del Río Prada* pret Spāniju (CE:ECHR:2013:1021JUD 004275009, 125. punkts), uz kuru Tiesa parasti atsaucas. Attiecībā uz pastāvīgo atgādinājumu Tiesas judikatūrā par atgriešanas procedūru attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem saistībā ar stingro aizturēšanas regulējumu, lai nodrošinātu viņu pamattiesību ievērošanu, skat. it īpaši spriedumus, 2011. gada 28. aprīlis, *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 42. punkts), 2014. gada 5. jūnijs, *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 55. punkts), un 2016. gada 7. jūnijs, *Affum* (C-47/15, EU:C:2016:408, 62. punkts), kā arī spriedums *Landkreis Gifhorn* (40. punkts un tajā minētā judikatūra).

[25] It īpaši skat. spriedumu, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 39. punkts).

[26] Skat. spriedumu, 2017. gada 15. marts, *Al Chodor* (C-528/15, EU:C:2017:213, 41. un 42. punkts), kurā jēdziens "bēgšanas iespējamība" ir interpretēts, pamatojoties uz Regulas Nr. 604/2013 2. panta n) punktā ietverto definīciju, kurā ir atsauce uz valsts tiesībām, lai noteiktu objektīvus bēgšanas iespējamības kritērijus. Tā formulējums būtībā ir identisks Direktīvas 2008/115 3. panta 7. punkta definīcijai.

[27] C-357/09 PPU, EU:C:2009:741.

[28] Skat. šī sprieduma 70. punktu.

[29] Direktīvā 2008/115 ir skaidri minēti sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumi: 6. panta 2. punktā attiecībā uz atgriešanas lēmumu, 7. panta 4. punktā attiecībā uz brīvprātīgas izceļošanas atteikuma vai termiņa samazināšanas nosacījumiem [skat. spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, Zh. un O. (C-554/13, EU:C:2015:377, 50.–52. punkts, kā arī 60. un 62. punkts] un 11. panta 2. un 3. punktā attiecībā uz ieceļošanas aizliegumiem.

[30] Šajā ziņā skat. Rokasgrāmatu atgriešanas jautājumos (92. un 93. lpp.), kurā ir izklāstīti kritēriji, kas var liecināt par bēgšanas iespējamības esamību, un ir atgādināta dalībvalstu iespēja valsts tiesiskajā regulējumā noteiktus objektīvus apstākļus kvalificēt kā atspēkojamu prezumpciju.

proti, no tā, ka attiecīgā persona "izvairās" vai "traucē" atgriešanas vai izraidīšanas procedūras sagatavošanu. Šis formulējums nozīmē, ka šīs iespējas ir jāpierāda un jākonstatē. Tādējādi, ja nav taustāmu elementu, netika paredzēts ņemt vērā tikai attiecīgās personas nodomu.

48. Ja par trešās valsts valstspiederīgā, kas uzturas nelikumīgi, aizturēšanu varētu lemt, pamatojoties uz neprecīziem iemesliem, kas nav balstīti uz objektīviem kritērijiem, kuri iepriekš noteikti saistošā tiesību aktā un kuru piemērošana ir paredzama, tas neatbilstu tiesiskās drošības principam.

49. Tāpēc piekrītu Komisijas vērtējumam, ka *VSS* 15. panta 2. punkta pirmais teikums nav pietiekams juridiskais pamats, lai attaisnotu aizturēšanu.

50. Faktiski šī tiesību norma ir formulēta šādi: "Ārvalstnieku var aizturēt, ja šajā likumā paredzēto uzraudzības pasākumu piemērošana *negarantē efektīvu rīkojuma atstāt teritoriju izpildi* un it īpaši, ja [..]" [31]. Tādējādi šī atsauce uz to, ka nav garantijas, ka rīkojums par teritorijas atstāšanu tiks efektīvi izpildīts, nenosaka konkrētu aizturēšanas pamatu, piemēram, bēgšanas iespējamību vai ārvalstnieka sadarbības neesamību, kas piemēru veidā ir minēti pēc šī teikuma, attiecīgi 1. un 2. punktā. Šī norāde vienīgi atkārto būtisku nosacījumu aizturēšanas pasākuma piemērošanai, kas jau ir ietverts *VSS* 15. panta 1. punktā, proti, uzraudzības pasākumu neefektivitāte atgriešanas rīkojuma izpildei.

51. Turklāt tas, ka pastāv nopietna iespēja, ka attiecīgā persona pirms izraidīšanas izdarīs noziedzīgu nodarījumu, nevar novērst šī vispārējā aizturēšanas pamata neprecizitāti.

52. Pirmkārt, šādam kritērijam nav juridiska pamata. Nevar piekrist uzskatam, ka, lai attaisnotu aizturēšanu, pamatojoties uz izvirzīto mērķi, var pietikt ar katra atsevišķa gadījuma izskatīšanu, kā Spānijas valdība to ierosināja tiesas sēdē, atbalstot Igaunijas valdības argumentus, jo tas nozīmētu Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta pirmās daļas papildināšanu ar jaunu aizturēšanas pamatu, bet tiesiskās drošības prasība netiktu izpildīta [32].

53. Otrkārt, jēdziens "*iespēja, ka tiks izdarīts* noziedzīgs nodarījums" pirms izraidīšanas, kas attaisnotu aizturēšanu, rada nopietnus jautājumus.

54. Manuprāt, ir jāuzsver, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas nevis uz noziedzīgu nodarījumu, ko attiecīgā persona ir vai varētu būt izdarījusi, bet gan uz nodarījumu, kas varētu tikt izdarīts. Tādējādi runa ir par iespējamību, ka tuvākajā nākotnē tiks izdarīts noziedzīgs nodarījums.

[31] Mans izcēlums.

[32] Lai gan lēmumi par aizturēšanu jāpieņem katrā gadījumā atsevišķi atkarībā no attiecīgās personas uzvedības, tomēr tajos jāņem vērā objektīvi kritēriji. Skat. spriedumu, 2020. gada 14. maijs, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU un C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 274. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī spriedumu *Landkreis Gifhorn* (37. punkts).

55. Tas ļoti atšķiras no lietām, uz kuru pamata Tiesa ir pieņēmusi nolēmumus, kad kriminālprocess ir sākts vai arī atrodas izmeklēšanas vai tiesvedības stadijā, turklāt nosakot stingru prasību līmeni [33], kas liek domāt, ka noziedzīgais nodarījums jau ir izdarīts. Saskaņā ar manu izpratni par aplūkojamo hipotēzi runa nav par to, ka par kritēriju var uzskatīt to, vai pastāv sagatavošanās darbības noziedzīga nodarījuma izdarīšanai vai konkrētas pazīmes, kas liecina, ka attiecīgā persona būtiski apdraud trešo personu dzīvību un fizisko neaizskaramību vai konkrētu īpašumu [34].

56. Pirmkārt, vēlos norādīt, ka Igaunijas iestāžu minētais iemesls nav saistīts ar to, lai novērstu attiecīgās personas izvairīšanos no izraidīšanas pasākuma, bet gan vienīgi ar to, lai izvairītos no tā, ka šo pasākumu aizkavē vai sarežģī kriminālprocesa norise, kas sekotu pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas [35]. Šādā gadījumā attiecīgā persona paliktu kompetento iestāžu kontrolē. Turklāt man šķiet grūti iedomāties – lai gan ne neiespējami –, ka tas varētu liecināt par nodomu izdarīt pārkāpumu ar vienīgo mērķi apdraudēt viņa izraidīšanu. Arī šī iemesla dēļ uzskatu, ka Spānijas valdības rakstveida apsvērumos izteiktais priekšlikums atsaukties uz Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punkta b) apakšpunktu nav pieņemams.

57. Otrkārt, nekas nav subjektīvāks par sociālās normas pārkāpuma *iespēju*, par kuru var tikt piemērots krimināsods un ar kuru var saskarties ikviens indivīds, pat ja iepriekš ir pasludināts vai izpildīts krimināsods. Manuprāt, noziedzīga nodarījuma izdarīšanas vai pat atkārtošanas iespēja, ja to nevar atvasināt no materiālajiem elementiem, ir tikai minējums, atšķirībā, piemēram, no bēgšanas iespējamības vai izraidīšanas centienu kavēšanas. Noziedzīga nodarījuma izdarīšanas iespējas iespējamības novērtējuma izmantošana, kā to ierosināja Komisija savos rakstveida apsvērumos, kas pamatota ar noziedzīga nodarījuma smaguma pakāpi saskaņā ar Spānijas valdības tiesas sēdes laikā pausto viedokli, man šķiet, neatbilst tiesiskās drošības prasībām un turklāt nav efektīva, ja tā nav balstīta uz konkrētiem kritērijiem un nopietniem un saskanīgiem pierādījumiem.

58. Apkopojot mutvārdu apsvērumus, kas tika sniegti, atbildot uz Tiesas jautājumiem par kritēriju definēšanu, ievēroju arī grūtības noteikt vispārpiemērojamus standartus. Šādos apstākļos bīstama stāvokļa vai nopietnas recidīva iespējas izvērtēšana izraidīšanas posmā, manuprāt, ir nevis tās iestādes kompetencē, kura ir atbildīga par atgriešanas izpildi, bet gan tās iestādes kompetencē, kura īsteno procedūras krimināllietās.

[33] Skat. spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, Zh. un O. (C-554/13, EU:C:2015:377, 50.–52. punkts, kā arī 60. un 62. punkts) par to, kā interpretēt Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktu par brīvprātīgas izceļošanas atteikuma vai termiņa samazināšanas nosacījumiem, tostarp sabiedriskās kārtības apdraudējuma esamību. Tiesa nosprieda, ka jēdziens "sabiedriskās kārtības apdraudējums" *papildus sociālas kārtības traucējumiem, ko rada jebkurš likumpārkāpums*, nozīmē faktiska, pastāvoša un pietiekami nopietna apdraudējuma esamību, kas skar kādu no sabiedrības pamatinteresēm (60. punkts). Turklāt tā precizēja, ka, lai novērtētu šo apdraudējumu, *ja attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais tiek turēts aizdomās par to, ka viņš ir izdarījis sodāmu aktu*, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, *vai viņš ir notiesāts par šo faktu*, kas valsts tiesībās kvalificēts kā noziedzīgs nodarījums, nozīme var būt tādiem apstākļiem kā, piemēram, šī nodarījuma veids un nopietnība, kā arī no tā izdarīšanas pagājušais laiks (62. punkts). Attiecībā uz prasību par šāda apdraudējuma esamību, lai attaisnotu aizturēšanas izpildi izraidīšanas nolūkā ieslodzījuma vietā, skat. arī spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511, 45. un 46. punkts).

[34] Piemēram, par iespēju veikt atentātu, kas novērtēta izraidīšanas lēmuma posmā, skat. spriedumu, 2020. gada 2. jūlijs, *Stadt Frankfurt am Main* (C-18/19, EU:C:2020:511, 14. un 15. punkts).

[35] Šāda loģika varētu izraisīt aizturēšanas attaisnošanu citu bieži sastopamu iemeslu dēļ, piemēram, pašnāvības riska vai kāda cita nopietna paredzama veselības apdraudējuma dēļ, un tas varētu izraisīt attiecīgās personas hospitalizāciju uz īsāku vai ilgāku laiku un sistemātiski aizkavētu tās izraidīšanu.

59. Treškārt, ir jāraugās, ka netiek apieta attaisnojuma izslēgšana, kas balstīta uz sabiedriskās kārtības apsvērumiem, ja turklāt šis novērtējums tiek veikts lēmuma par brīvprātīgas izceļošanas termiņa piešķiršanu pieņemšanas posmā [36].

60. Šajā gadījumā tā tas bija attiecībā uz I.L. Viņa konkrētā situācija ilustrē arī iespējamo sajaukšanu starp aizturēšanas procedūrai lietderīgiem elementiem un elementiem, kas attiecas uz kriminālprocesu. Pieteikums par aizturēšanas piemērošanu tika pamatots ar nāves draudiem, ko I.L. izteica savai partnerei, lai gan viņš par šīm darbībām nebija notiesāts. Turklāt nav precizēts, vai krimināltiesa ir veikusi pasākumus cietušās interesēs, lai novērstu recidīvu.

61. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, uzskatu, ka *VSS* 15. panta 2. punkta interpretācija, kā to ir paredzējusi iesniedzējtiesa, ciktāl tā ir balstīta uz konstatējumu par nopietnu iespēju, ka trešās valsts pilsonis pirms izraidīšanas izdarīs noziedzīgu nodarījumu, neatbilst Direktīvas 2008/115 15. panta 1. punktam.

62. Uzklausot pušu paustās bažas tiesas sēdē, pilnībā apzinos šāda vērtējuma praktiskās sekas, kas pamatojas uz prasību tiesību aktā noteikt konkrētus kritērijus, jo, nepastāvot krimināltiesas nolēmumam, kurā ir paredzēta vai kas izraisa attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā atgriešanu [37], varētu notikt bezgalīgi krimināltiesību pārkāpumi. Manuprāt, dalībvalstīm vajadzētu spēt pārvarēt šādas grūtības, izmantojot gan krimināltiesisko, gan sociālo regulējumu.

63. Man šķiet, pirmkārt, ka pasākumi cietušā vai apdraudētās personas aizsardzībai var atturēt likumpārkāpējus kriminālllietās, it īpaši vardarbības ģimenē gadījumos, attiecībā uz kuriem daudzās dalībvalstīs ir ieviesti preventīvi pasākumi.

64. Otrkārt, šo pasākumu priekšrocība parasti ir tāda, ka tie tiek apvienoti ar dažādiem sociālā atbalsta veidiem, kas ir alternatīvas aizturēšanai [38]. Turklāt šāda rīcība varētu garantēt, ka izraidīšanas procedūra tiek īstenota apstākļos, kuros ir ievērota attiecīgo personu cieņa [39], ja, kā tas ir šajā gadījumā, šī persona pauž vajadzību atgūt savas personīgās mantas un saņemt algas parāda samaksu.

[36] Skat. šo secinājumu 44. un 45. punktu. Turklāt šo jautājuma aspektu Komisija izskatīja Rokasgrāmatā atgriešanas jautājumos (140. lpp., 3. punkts). Tajā ir precizēts, ka "Direktīvas [2008/115] 15. panta mērķis nav aizsargāt sabiedrību no personām, kuras apdraud sabiedrisko kārtību vai drošību. Likumīgais mērķis aizsargāt sabiedrību būtu jānosaka citos tiesību aktos, it īpaši krimināllikumā, administratīvajā kodeksā un tiesību aktos, kas attiecas uz likumīgas uzturēšanās izbeigšanu sabiedriskās kārtības nodrošināšanas nolūkā. [..] Ja attiecīgās personas līdzšinējā uzvedība/rīcība ļauj secināt, ka šī persona, iespējams, nerīkosies saskaņā ar likumu un izvairīsies no atgriešanas, tas var būt pamatojums lēmumam, ka pastāv bēgšanas iespēja".

[37] Šajā ziņā atgādināšu, ka saskaņā ar Direktīvas 2008/115 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu dalībvalstis var nolemt nepiemērot šo direktīvu trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir piemērots krimināls od s, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem paredz vai izraisa viņu atgriešanu, vai uz kuriem attiecas izdošanas procedūra. Tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklausīšanai Igaunijas valdība Tiesai nenorādīja, ka tā būtu izmantojusi šo iespēju.

[38] Tomēr Igaunijas valdība nav sniegusi nekādu informāciju, atbildot uz Tiesas rakstveida jautājumu šajā ziņā. Iesniedzējtiesa vienīgi norādīja, ka, "ņemot vērā apstākļus, kas raksturo apelācijas iesniedzēja personu (vecums, veselības stāvoklis), uzvedību un apstākļus (saistība ar Igauniju, pastāvīgas dzīvesvietas neesamība), izraidīšanas veiksmīgu īstenošanu ar citiem uzraudzības pasākumiem (*VSS* 10. panta 2. punkts) nebija iespējams nodrošināt tikpat efektīvi".

[39] Par šo prasību skat. Direktīvas 2008/115 2. apsvērumu, kā arī it īpaši spriedumu *Landkreis Gifhorn* (39. punkts un tajā minētā judikatūra).

V. Secinājumi

65. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Riigikohus* (Augstākā tiesa, Igaunija) uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2008/115/EK (2008. gada 16. decembris) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj trešās valsts valstspiederīgā, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, aizturēšanu, pamatojoties uz nepieciešamību nodrošināt efektīvu izraidīšanas izpildi, ja nav tiesību normas, kas atbilstu skaidrības un paredzamības, pieejamības un it īpaši aizsardzības pret patvaļu prasībām, paredzot, ka šādu aizturēšanu var attaisnot ar vajadzību novērst noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.